

DEBRECEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
Négy soros péntek 5 kr.
Nagyobb terjedelmű a többnapos hirdetések alkalmán a 12-olcsóbb árértéket tekintve fel. Helyesdíj minden kiadás bejárta 20 kr.

„N. Hír”-ben megjelenő közlemény minden sorra 20 kr.

Hirdetések felvételére a kiadó hivatalban, KUTASI I. könyvszolgálatban, valamint ZICHNERMAN H. községi irodájában is.

Név nélkül vagy bérmentesen beküldött közlések nem vesztnek figyelmet.

Kéziratok vissza nem adotnak.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve
Egy évre 10 frt.—kr.
Fél évre 5 —
Negyed évre 3 — 50 —

Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény főcíme, Versey-ház földrajzi, a szerkesztőségbe bármintre küldendő.

Előfizetési helyben:
TELEGDI K. LAJOS és IG. OSÁTHY KÁROLY könyvszolgálatában és a kiadóhivatalban KUTASI IMRE könyvszolgálatában a postahivatalok útján.

ALÁSZHALÓT

Utánosabb árban ajánl GÁLL JÓZS Debrecezenben. Hatvan-ut. 18. sz.

Aranyezrekek kívánatra bermentesen árulnak.

0,000 márka

nyit igér kedvező esetben a legújabb hamis pénzorszájak, mely a magas kormányzatot és biztosított.

nyit igér kedvező esetben a legújabb hamis pénzorszájak, mely a magas kormányzatot és biztosított.

JFMANN és SIMON

valtó üzlete Hamburgban.

Ezennel köszönjük az elkövetett bizalomért, s midőn emelkezettel a részvételre felhívjuk, kézzel fogunk, állandóan pontos és kiszolgáltatás által igen tisztelt érdekes meglepetést küldünk.

A fenebbiek.

erési hirdetés.

ezeni, iparegyesületi takarékosági által közhírre tetetik.

kölesönök fedezetül könyvek alatt letett zálogtárgyak, 468, 540, 573, 607, 644, 666, 767, 833, 895, 940, 954, 988, 1006, 1046, 1083, 1098, a folyó évi május hó 28-án, következő óráiban a társasági 335. szám alatti helyi-nyilvános árverésen készpénzzel eladni fognak, mire a közösközni megkérjük.

1883. május hó 13-án.

Az igazgatóság.

MA.

(y) Ős-Buda gyermekei ma hazafias emlékkönnepet ünnekel. Csatlakoznak hozzájuk az egyesült főváros polgárai is. A haza szíve dobbant meg tehát e napon s nekünk is érezni kell a vér hevesebb lüktetését. Ha a főváros ünnepe: a vidék sem nézheti tétlenül. Vegyünk részt abban legalább szellemileg.

Mit ünnepel ma a főváros? Budavár bevételének harmincznegyedik évfordulóját. Azok a férfiak foglalták el a magyar királyok ez ősi fészket, a kiket a legnagyobb magyar, Kossuth Lajos lángelméje a „névtelen félistenek” méltán kiérdemelt címével ruházott fel. Köztünk élnek, köztünk járnak még most is többen a kik ott harcolták a dicső harcokat. De vajmi kevesen vannak, a kik a hitet megtartották.

Csodálatos emlékkönnep ez. A magyar király várát foglalták el e napon a magyar honvédek az osztrák császár zsoldos seregeitől. Tehát még csak harmincznegyedik éve, hogy a magyar király palotáját a magyar hős karoknak fegyveres erővel kellett az osztrák ellen megvédeni. Még is védtek bámulatos hősiességgel.

Ennek a történelmi nagy eseménynek dicső emléket ünnepel ma a főváros s vele együtt a nemzet hazafias része Szerény megemlékezésünk legyen annak tolmácsa, hogy lélekben mi is ott vagyunk azokkal, a kik igazságban ünnepelnek ma a fővárosban s meglátogatják a haza szabadságáért és függetlenségéért elesett hősök porréseit takaró hantokat.

Szeretnők elvezetni oda az osztrák-magyar közönség bálványozóit, hogy ha van bennök a hazafiságnak még egy parányi érzete, okulkjan a történelem részrehajlatlan utmutatásán.

Nagy ékesszólással beszélnek azok a sirhantok ott a krisztinavárosi temetőben. Ha Magyarország már régebben önállóan intézte volna ügyeit, nem esik annyi emberélet áldozatul a függetlenség szent eszméjének s nem lett volna annyiféle akadály nemzeti fejlődésünk útjában, a miket mindig az osztrák harcászati vágy gördített elibük. Vérünköt sem kímélte soha csakhogy pénzünkhöz juthasson.

És a magyar nemzet gyönyörű jellemvonása mily szépen domborodik ki a háromszázados történelem folyama alatt is! Az elnyomatás legkeservesebb korszakában is megtartotta a magyar a trón uraihoz való köteles tiszteletet s harmincznegyedik év előtt, midőn az ismeretes függetlenségi nyilatkozat megtételére is kényszerítették a nemzet a történelem logikája folytán, akkor is a magyar király palotájának megmenekeséért harcolt vitézül Budavár sánczai alatt.

Hagyományos ragaszkodással viseltetik tehát a magyar nemzet minden időben a trón iránt. Boldogabb uralkodót nem teremthet még a legmerészebb képzelet sem, mint a milyen volna az, a ki az önálló, független Magyarország királyá gyanánt szerepelne.

Függetlenségi szent törekvéseinket a hatalom konyháján álszököd, fizetett szolgahad pedig nem átalja azzal az alaptalan gyanúsítással illetni, hogy pártunk a tróntól akar elszakadni. Oh nem úgy urak! A mi törekvésünk az, hogy ne adozzunk pénzünkkel annak a Molochnak, a mit bécsi hatalomvágyának neveznek.

Épen e mai nap emléke bizonyít leg-hatalmasabban elveink szentsége mellett. Ott a történelemben a fényes bizonyíték, hogy mi magyarok szabadságharcainkban is különbözünk más nemzetek oly elemeitől, a melyek a szabadság isteni napfényének első világánál a rombolás ördögi művét végezik. A magyar honvédség harmincznegyedik év előtt, a felülről jövő támadások közepette is a magyar királyi lakot védelmezte,

akkor, midőn a haza függetlenségéért oly világra szóló hősiességgel küzdött.

A történelem jelöli ki legbiztosabban a helyes irányt, mely felé bármely nemzetnek haladni kell. Függetlenségi törekvéseink is ezen az alapon nyugosznak. Nincs ebben semmi új. Negyedfél század óta él az eszme a nemzet kebelében. S ha bár elhunytanak legjobbjaink a hosszú harc alatt, a támadtak helyettük újabb apostolok, a kik a meggyőződés legélesebb fegyverével küzdenek a magyar nemzeti függetlenség nagy eszméjének megtestesítése érdekében.

Szent érzelemmel emlékezhetünk tehát a Budavár bevételénél elesett névtelen félistenekre, mint elveink hős bajnokaira. A hazafias kegyelettel önmagát tiszteli meg a nemzet.

Ma e szent kegyelet ünnepe van.

Belföldi hírek. Pancsováról tekintélyes polgárokból álló küldöttség jön Budapestre, felvilágosítást nyújtandó a csángók helyzetéről; Nagy György mindent elkövet, a mit csak tehet, s a mily tulus volt éhbálálról szólani, ép oly tulus a László Mihály jelentése is. — A budapesti egyetem jogi vizsgálati rendszerében — hir szerint — változás fog beállni; és szerint a két alvizsga megmarad ugyan, de az államvizsgát csak a negyedik év végzetével kell letenni és ez aztán az államhivatalokra való képesítést fogja nyújtani. — Az országos földadóbizottság, melynek elnöke a pénzügyminiszter, fr. hó 18-án kezdette meg tanácskozásait. — Fr. Rádai Gedeon honv. miniszter veszelés torokháiban szenved.

Külföldi hírek. A belgiumi államkölcson ötvényszeresen jegyeztetett; a nyilvános aláírásra bocsátott 60 millióra 3038 millió frank jegyeztetett. — Dublinban Curley, a főnix parki gyilkosok egyike, máj 18-án reggel kivégeztetett. Rendzavarás nem történt. — Nikit a montenegrói fejedelem határozott, nyilatkozatot tón békes szándokairól. Arról szó sincsen, hogy leányát Bulgária fejedelme venné nőül.

A debreczeni iparos körrel „több iparos” aláírással nyilatkozat jelent meg, melyben azt nehezteli „több iparos”, hogy az intézők a kör alakítását — ugymond — „huzzáhalasztják”, mintha az eszme megvalósításához „évtizedek” kellenének. Nagy tévedésben vannak az illető „több iparos” urak, ha azt hiszik, hogy az iparos kör megalakítását az intézők huzzák halasztják; ellenkezőleg arról vagyunk meggyőződve, hogy maguk az iparosok okai annak, hogy a félével ezeltől megpendített eszmét még eddig érvényre juttatni nem lehetett, mert a kibocsátott aláírási ivenek a legutolsó értekezletig sem volt még beiratkozva annyi tag, hogy az alapszabályok értelmében az alakuló közgyűlést egybehivni lehetett volna. A hírlapi ténre lépett „több iparos” tehát (ámbar lehet, hogy ez elnevezés alatt a társaság iparos egyen lappang) sokkal jobban cselekednek, ha az iparos kör megalakítását úgy igyekeznek előmozdítani, hogy lapítottól szolgóló cikkek gyártása helyett (mihet különben sem értenek) buzditanak az iparosokat a kör eddig aláíratkozott tagjaihoz való csatlakozásra, hogy így összegyűlvén a kívánt 300 tag, az intézők az alakuló közgyűlést egybehívassák. Az iparos körnek mostani elnöklő vezetője különben is oly egyén, kinek nincs szüksége hírlapi serkentésekre.

A dunamelléki ref. egyházkerület közgyűlése. A debreczeni zsinat alkotmányozó egyházkerületének életbeléptetése korszakot alkot a magyarországi reformátusok oly igen jelentékeny történetében és így rendkívül nagy az érdeklődés a dunamelléki egyházkerület lefolyandó tárgyalásai iránt. Köztudomásu továbbá, hogy ezen egyházkerület kintő főpásztorának, Török Pál püspöknek, a debreczeni zsinat és alkotásaival szemben eleitől elfoglalt s mind maig fentartott ellenzéki álláspontja, s ebből általánosan levont következtetés, hogy megnyitó beszéde most még a debreczeni zsinat és alkotásai bírálásával is foglalkozik és ily felszólalás vitát fog előidézni.

A lengyelek és a koronázás. A Gazetta Narodova közli az orosz uralom alatt élő lengyelek tiltakozó kiáltványát. — A tiltakozás körülbelül 15,000 aláírással van ellátva, de a nevetek a Gazetta természetesen nem közli, nehogy az illetők az orosz önkény által e miatt szenvedjenek. A lengyel nép — ugymond — nem lesz a Kremlben képviselve, a lengyel nép az ég felé veti esdő tekintetét.

Mailáth gyilkosai. Tegnapelőtti táviratunk, melynek közlésevel lapunk az összes hazaisajtót megelőzte, élénk megbeszélést tárgyalt képezte. Spangavallott! Ezt a nevezetes tényt beszélte meg mindenki. S valóban, a fővárosi sajtó már a részleteket is közli. Ugyanis a büntetésesek egyike Jávort volt az, ki három nappal ezeltől az első vallomást tette. Beismerte, hogy a kést, mely a bűnjelek közt van, ő vette meg Spanga Pál megbízása folytán. Kiderült továbbá, hogy a kötelet, mely a gonosztevő a tett elkövetése után, a Mailáth-féle palotából távoztak, Spanga birtokában látták.

Ily adatokkal és bizonyítékokkal felelőleg megkezdte, fogott hozzá Tóth Gerő vizsgálóbíró, tegnap este 8 órakor a főbűnös vallatásához.

Spanga szokott modorában, óvatosan megfontolt és a bíró félrevezetésére szánt feleleteket adott.

Midőn a vizsgálóbíró felmutatta a kést, melyet a gyilkosság színhelyén találtak és azt a vallomást, melyet Jávort tett e kére vonatkozólag, teljesen zavarba jött a gonosztevő.

Igenis, én vagyok a bűnös!

— mondá ekkor.

Bereczzel történt összeheseltés folytán, ő és Pittely a Mailáth-ház elölt járkáltak és várták, hogy Berecz beszólitja őket. Ez csakugyan megtörtént. Mikor a kapus aranykeszken volt, Berecz intett a két cimborának, hogy ezek észrevétel nélkül mehettek fel Berecz szobájába, ott rejtöztek, amíg az országbíró hazakerkezett.

Mikor az országbíró vetkőzött és lefeküdni készült, Spanga bejött hozzá a tett színhelyén talált késsel és pénzt követelt e szavakkal: „Pénzre van szükségem uram!” kiáltott rá s melléke szegte a kést. Az országbíró ráírult a gyilkosra s megfogta a kést. Spanga kirántotta a kést az országbíró kezéből s rávetette magát faldozatára. E perczben rohant be Pittely, aki oly erővel dobta magát a dulakodókra, hogy mindketten, az országbíró és Spanga, a földre zuhantak. Pittely ekkor az országbíró mellére térdelt, lefogta kezét, miáltal Spanga kendőt tömött áldozatának szájába. Ekkor mindketten köztöni s fojtogatni kezdték az országbíró s mikor már meggyőződtek arról, hogy az országbíró meghalt, hozzáfogtak a kutatáshoz. Az országbíró tárczáján és óráján kívül mást nem vittek el, miután a csasskulcsokra nem akadtak.

Ezután megmosták véres kezeiket s mindketten az erkélyen megerősített kötelén megszőktek.

Ugy látszik, hogy Spanga, bár igen soká vallott, csak bőbeszédű volt, de nem minden őszinte. Vallomásának egyes részletei most sem egyeznek meg teljesen a constatált tényállalékkal.

Szombaton délelőtt tizenegy órakor a vizsgálóbíró ismét elővezette Spangát és körülmenyesebben hallgatta ki azon részletekre nézve, melyeket úgy látszik ferditve adott elő, továbbá arra nézve, hogy a pénzen miképp osztozkodott társaival és hogy emezek milyen szerepet vittek a tett elkövetésében.

Spanga mindenben megerősítette korábban tett vallomását. A gyilkosság körülményeire nézve még a következőket vallotta: Mikor az országbíró a földre terítették, ő (Spanga) egy törökös ruhával betömte a száját s a további elbánást Pittelyre bízta. Spanga az alatt a hálószobában levő trubeau-szekrény fiókjából kivette a dolgozó-szobában levő íróasztal kulcsait. Ebben az asztalban voltak a kassza kulcsai elzárva, a mint azt neki Berecz részletesen elmondta. A kasszát próbálgatta kinyitni, de eredménytelenül. Ekkor visszatért Pittelyhez, aki már magához vette volt az országbíró tárczáját és óráját.

Berecz ezalatt, mint Spanga mondja, künn őrt állott, neki a gyilkosságban közvetlen része nem volt. Miután Spanga és Pittely újból meggyőződtek arról, hogy a kasszát nem képesek kinyitni, az erkélyre már előzőleg megerősített kötelén egymásután lebecsátoktak s elmenekültek. Arról, hogy miképpen ölte meg Pittely az országbíró, Spanga mitsem akar tudni. Azt mondja, hogy míg ő volt a hálószobában, Mailáth még életben volt, ha tehát megölykoltatott, csak Pittely lehetett a gyilkosa. Ö (Spanga) csak a kendőt tömte a szájába, nehogy segélyért kiáltasson.

Az elrabolt pénzből Pittely 600 frtot adott Spangának. Hogy Pittelynek mennyije maradt, azt nem tudja. Spanga kapta az órá is, melyet Bécsben a Szt.-István templom mögötti utcában levő zálogházban zálogosított el. Sem az utcán, sem a zálogházban nem tudja közelebbről megnevezni. Berecz, tudtával, nem kapott semmit, mert azonnali elfogatása miatt nem találkozhattak a kitűzött helyen. A gyilkosság tudvalevőleg márczius 28-áról 29-ére virradó éjjelen történt. Spanga, mint mondja, 29-én és 30-án még Budapesten maradt s

bujdosott. Csak 30-án este utazott el Bécsbe, a hol közeli egy hétig tartózkodott. A kést, melyet a helyszínen találtak, Spanga megrendelésére Jávort vette, a kötelet s a kampókat pedig, állítólag, egy előtte ismeretlen ember által vásároltatta. Ezt mind azért tette, nehogy elfogatása esetére az illető kereskedők által felismeretessék. — Jávort tudvalevőleg beismerte, hogy ő vette a kést Spanga felkérésére folytán.

Mikor azt kérdezte a vizsgálóbíró Jávortól, hogy nem tudta-e, hogy mire kell Spangának a kés, Jávort azt felelte: „Tudtam, hogy valami lopáson török a fejüket, de a Mailáth-ról nem hallottam semmit.” Hogy Jávort nem részes a gyilkosságban, az nemcsak Spanga mentő vallomása, de kifogástalan tanuk vallomása által is igazolva van. Be van ugyanis bizonyítva, hogy Jávort a gyilkosság éjjelen lakásán volt. — Spanga betegségéből már majdnem teljesen kiépült. Fájdalomról a szápadlason csak néha panaszkodik, kivülről pedig csak egy rövid sebtapaszt mutatja a seb helyét.

Az erdélyi helv. hitv. egyházkerület közgyűlése már tárgyalta a zsinati törvényeknek (az erdélyi egyházkerület illetőleg a 9. §-ban fentartott kiváltság értelmében való) alkalmazására és kihirdetésére vonatkozó igazgatónászi javaslatát. A zsinati törvényeknek az egyházi közalapról szóló szakaszai, továbbá egyh. törvénykezési szervezete, s a conventnek az egyetemes tanügyi bizottság szervezéséről való intézkedése egyszerűen kihirdetették: a törvénynek az egyházalkotmányról szóló szakaszaira nézve az igazgatónásznak részletes javaslati elveket elfogadtattak, s a jövő évi közgyűlésre tárgyalásra kitűzték.

Szabolcs megye állandó választmányára május 5-én tartott ülésen előterjesztett az 1882-iki házépítési számadás tárgyában jelentés. Bevétele volt a megyének 82,382 frt 52 kr, kiadása 86,376 frt 42 kr. A kitűntetett pénzüri hiány fedezetlen a belügyminiszter intézkedésével 3210 frt kintalattott.

KARCZOLATOK.

(„Körössy Debrecezenben”. Spanga . . . locutus est. — Tapintatosság vagy tapintatlanság?)

Nehogy azt mondják kormányparti olvasóink, hogy városunk III. kerülete t. képviselője csak mi foglalkozunk, közöljük az „Üstökös” vasárnapi számából ezt a kis adomást: „Körössy Debrecezenben. Körössy Sándor bátyánk a püsködi ünnepre haza rándult hivei közé.

A kaszinóban magyarázza a haza sorsát, meg hogy mennyi minden az, a mit neki köszönhet az ország. Se iszákos, se tönkre jutott ember nem lesz többet széles e hazában. Hallgatja egy volt jogász tanítványa, a ki ma már szavazó polgár; elmorgaja magát: „Jól van jól! Beszélhetsz te nekem, mégis visszaadom a tromfot: s z e k u n d á t adok a jövő választásnál.”

Ebben a dologban — jegyzi meg a szerkesztő — az a legérdekesebb, hogy egy debreczeni kormányparti ember küldte be az „Üstökös”-nek.

Hát mi azt nem annyira érdekesnek, mint természetesen találjuk, hogy a kormányparton is vannak, a kik nem tartják Messiasznak, a ki nem az!

A kormányparti sajtó a tulajdonképeni ellenzéki sajtó. A nemzet minden kedvenc eszméjének megtámadásába annyira belejöttek, hogy a kormányparti hírlapíró már a töltöttképosztát sem eszi meg, a mért nemzeti eledel.

Most p. o. a magyar írók Párizsba utaznak. Turint is utbaejtik s kikerülük Németországot. Ezt nagyon helyesen teszik, mert a németiség kikerülése egyaránt kedves és hasznos dolog, a vendéglátó és látogató nemzetnek.

Hát a „Nemzet” című lap nem tapintatlanságnak nyilvánítja ezt a rendkívül tapintatos és hazafias utitendét?

Ugy látom, hogy mi, ellenzékiek, ellentmondunk a kormányznak, ók, kormánypartiak pedig a . . . nemzetnek.

Spanga . . . locutus est. Spanga beszélt és vallott.

Van oly érdekes nyilatkozat, mint a minőket a hármasszövetségre vonatkozó interpellációkra hallottunk.

Népdal.

— Éneklik a habarékon. —
Ennek — a kis pártnak hosszú a vezére,
Mondtam a Tiszának — vajjon le belőle.

Azt mondta a Tisza, nem vág le belőle,
Nemsokára lesz már mameink belőle!

Gili Balázs.

Vértési ur „végszava.“

Ezen végszoban Vértési ur volt segédei által (mert hiszen volt segédeknek a „Debreczen“ mult csütörtöki számában közölt értesítése szerint azok még f. h. 14-én d. u. 6 órakor visszaléptek —) elmondhatja, hogy volt segédekkel érintkezésbe téven magokat, megtudták, hogy azok már visszaléptek és hogy azok, midőn velők tárgyaltak, nem bírtak tudomással arról, hogy én egy általam fogalmazott olyan nyilatkozatot küldtem aláírás végett Szirmai Lajos urhoz, mely nyilatkozat szerint a „Debr. Ell.“ demoralizáció című közleményét nem Szirmai Lajos ur, hanem Vértési Arnold ur írta.

Igaz, hogy volt segédekim visszaléptek, a mennyiben működésüket befejezték és kiállították részemre az ugyanazon csaka „Debreczen“ mult csütörtöki számában közölt, szabályszerű nyilatkozatot, mely szerint felmentem engem a Vértési urral szemben való, további felelősségtől és azon okból, mert Vértési ur — a szabályszerű eljárás mellőzésével — az ügyet a hírlaphasábjaira terelte. Engem „Vértési ur által szerkesztettnek“ nyilvánítottak.

Igaz, hogy volt segédekimtól megtudták Vértési Arnold ur volt segédei, a mit különben is tudniok kellett, miszerint volt segédekim nem tudták, midőn velők tárgyaltak, hogy én miféle nyilatkozatot küldtem aláírás végett Szirmai Lajos urhoz, de megtudták, volt segédekim azt is, a mit a végszobában Vértési ur ismételt jónak lát elhallgatni. Azt t. i. hogy midőn én a nyilatkozatot Szirmai urhoz küldöttem, sőt midőn megbízottam Szirmai urnál járt — én nem tudtam, hogy volt segédekim és Vértési ur volt segédekim között milyen megállapodás jött létre!

A Szirmaihoz aláírás végett küldött nyilatkozatnak különben nem az volt a célja, hogy Vértési ur ellenében használtassék; Szirmai urat, ki Gáspár Imre urat kihívatta én és társaim, mint Gáspár Imre ur segédei, igen sok oldalról kifogásoltuk, mielőtt a nyilatkozatot aláírás végett elküldtém volna. Bizonyítják ezt Szirmai urnak volt segédei, kik minden tekintetben kifogástalan egyének. Hogyan akarhattam volna tehát olyan emberrel harmadik személy ellen bizonyítani, a kit már előzőleg magam senkinek bizonyítottam?! De ha a cikket csakugyan nem Vértési ur írta, hanem Szirmai Lajos ur, akkor különben is beszélhetett volna Szirmai ur akármint, mert a kézirát és nyomda-személyzet mindenestire megczáfolta volna.

Szirmai ur segédei visszalépven, mi hét huszonnyolc órai határidőt adtak Szirmai urnak, hogy új segédeket keresen. Az új segédek helyett azonban Szirmai ur személyesen jelentkezett (nem ugyan nálam, mert én és volt segédekim Szirmai urral szóba nem állhattunk.) ajánlkozván, hogy kiállítja az általam később megfogalmazott nyilatkozatot.

A Szirmai ur ellen felhozott kifogásokból csak egyet tudtam azonnal bizonyítani, mivel a többi dolgokat nem Debreczenben követte el. Ugy gondolván, hogy Szirmai ur lendő új segédei talán majd nem találják becsületbeli ügyekben oly finom érteket tanúsítani, mint a megelőzők és azt, a mit Szirmai ur ellen bizonyítani tudok nem fogják elég oknak találni arra, hogy Szirmai urat párbajkeptelemnek tekintsek s hogy Szirmai ur ellen új bizonyítékok

szeressék — azért fogalmaztam meg azon nyilatkozatot, melyet aztán aláírás végett elküldöttem, úgy számítván, hogy a kézirattal a nyomda-személyzetnél könnyű lesz bizonyítani, hogy Szirmai ur nem állított valót. Ha Vértési ur ellen kívántam volna használni a Szirmaihoz küldött nyilatkozatot, akkor a delután órákban is küldöttem volna aláírás végett, mert hiszen idom lett volna, miután volt segédekim és a Vértési ur volt segédei egész este 6 óráig tárgyaltak. Ezt azonban nem tettem, mert a nyilatkozatot nem Vértési ur ellen kívántam használni és mert akkor már értesültem arról, — a mit tervezték az én volt segédekim — a Vértési ur volt segédei. Nehány forintért Szirmai ur még ma is aláírja akár azt is, hogy Vértési ur az ő apját meggyilkolta.

Vértési urnak a dolgok mibenállását előzőleg kellett volna kikutatni nem pedig most, miután kvalifikálhatlan nyilatkozatát közzétette, mely különben sem menthető semmiféle esetben.

Pénzről is tétetik említés a végszobában. Igaz az is, hogy Szirmai urnak küldtem... egy forintot. Szirmai urnak azon levelet küldték fel hozzám a „Magyar Francia biztosító társaság“ hivatalos helyiségébe, mely levelet a „Debreczen“ mult csütörtöki számában közzétettem, melyet én ott nyilvánosan mindenkinél megmutatva, nyilvánosan az egész hivatali személyzet előtt küldtem Szirmai urnak szánalomból az... egy forintot. Tudja azt az említett hivatali összes személyzete. *

Most már itélje meg a tisztelt közönség, hogy mennyiben felel meg Vértési eljárása a lovagiaság és tisztesség közvéleményének és hogy mennyiben mutatta meg Vértési ur, hogy ő nem gyáva kardra megverekedni. Ha Vértési ur belátva felelősségeit — azokat őszintén bevallotta volna: tudtam volna, hogy mi a kötelességem, daczára az ő nyilatkozatának, most nem lenne kénytelen Vértési ur lőni futni és trafikálni, hogy az én becsületem rovására helyre állítsa a magáét.

Igy azonban sajnálom őt — de nem segíthetek rajta.

Debreczen, 1883. máj. hó 20. Jeney Miklós.

Nyilatkozat.
Ezennel kötelességem tartom kijelenteni, hogy azon nyilatkozatot, melyet Jeney Miklós ur fogalmazott, én vittem Szirmai Lajos urhoz, aláírás végett; hogy ezen nyilatkozatról Jeney ur segédekének nem is lehetett tudomásuk, hogy ezen nyilatkozatot, a mint annak idejében beszédéből kivettem, Jeney Miklós ur Szirmai ellen kívánta használni.

Debreczen, 1883. máj. 20. Sipos Balint.

Tippan Tóbiás elbeszélgetési.

(IV. Porció.)
Ebes, Anno 1883. Ünnepe harmad napján.

Kedves ecsem!
Hát bion Hermány ecsemnél nem juthattam ám czího, ojan jól megy a „mesterség“ ijenkor, hogy még lúháton se lehetne vele beszélni; nem azir ugyan, mint ha ő talán kinyes-vóna, hanem hát annyi nála az „ügyes-bajos“ frfi meg asszony és jány, hogy hát megóvsnai is nehéz dolog lenne ám. — Mit vót mit tennem ecsem, magam elmentem a „jány-vásárba.“
Júj!... azt a ropogós Árgyelusát! itt van osztán meg a czizra komédia!...
Megláttam először is egy szip — mintegy 30 vagy 32 éves barna, „jó kizisztú“ menyecsket. — No — gondolám magamba, mint a regényró urak szokták — ippen ijenre vóna négy Két o. é. frinrtal megtoldva elküldöttük Zichermann Hermann ur közvetítő intézetéhez. Szerk.

talán ha avee gene is, cigarettére gyujtanak; ezek nem kérdeznak; föl vannak vajon tehát oldozva? — A vélemények erről igen eltérők. A nem dohányzó nők legnagyobb része illetlennek tartja hölgy szájában a szivart; azok ellenben misem adnak rá, mert hölgy társaiakat nem tartják abban a dologban szakértőnek; igaz különben, hogy ez épen ahhoz mehet, mint midőn Góndócs apát a polgári házasságot tárgyalja.

A férfiak mindenestire competensebb bírák, ezek iteleite is különbözök, de a legtöbben ártatlan és kecskes mulatságnak tartja minden nőnél — a magukét kivéve!
Ha én férfi volnék, előttem se sok kegyelmet találnék a szivarozó nők. Én természetesen igen magasra becsülöm a nők értékét és méltóságát. De bármily alacsonyra tenné is valaki értéküket, azt a rangot még sem tagadhaják meg tőlük, a mit nemzet gazdaságunk — a kávénak megadtak; a kávé élvezet-szer. S már mint ilyennek sem volna szabad jó izlést megamisítani.

Vulcánuk szabad volt füstösnek lennie; de Venus baját nem emeli a kúrtó szag. Vannak angol Ladyk, kik elájulnak, ha egy oly gentleman jó közelükbe, ki két órával azelőtt szivarozott; én meg nem csókolnék olyan férfit, a ki nem szivarozik.
Oly kedves a havanna illat! keresett és drága.

De a gyömbér is India fűszerei közé tartozik, s még sem találók helyét — vanília crème en. Dohányfűst úgy veszi ki magát a corall ajkakon, mint paprika a thea rózsán. Ugyan hova jutnak a kelet és nyugat költői azon verseikkel, melyekben a kedves illatos csókjait éneklék meg? — Ezután ilyen essay lesznek a regényekben: „A drága vóna-“

kem szükségem. — Hát meg is szólítottam, ijétin kippen:

— „Nem vóna-í „magának“ kedve én hozzám elszegődni?“
— „Nó s-í az ur, vagy nő telen?“ — vala a kérdésemre felelt.
— „Bús özvegyiságnem ílek én fijasckám; nekem egy „becsületese“ gazdasszonyra vóna szükségem, a ki a „házkörüli teendőket“ pontosan elvégzné; azután meg ojanra, a kinek ne lenne ám katoná „testvire“ vagy „rokona“, mert én a házamul minden „idegen beavatkozástul“ irtódom.“

— „Mit mond a nemzetes ur?... katoná szeretője vagy testvire?... Mán kirem átosan, én ojan hejre nem szegődök ám, a hol jien feltételeket szabnak. Én... X. X. ucczán laktam egy „nacscságos“ urnál, a kinek pedig szíp és derék felesége vón ám, még is eljárt hozzám a „manikulás őrmester“, de azir mi türis-tagadás benne, — bion még a nacscságos ur is szeretett ám. Ámbár ezt a „nacscságos“ asszony nem tulta, csak „gyanítottta.“

No, Tóbiás — gondolám ismét magamba — hogy ha ezt mán a „nacscságos“ ur is szeretete, osztán meg a „manikulás őrmester“ is eljárt hozzá, hát ez még is nem nekéd való; gyertünk tovább!
Csinosan öltözött kis pöske jány előtt állottam meg, a ki nem lehetett több — egy rákizve — 16 vagy 17 évesül. E mán első látásra „is“ tecczett vóna nekem.

— „Hát, kedves jányom, vótál-í mán másutt is szögálatba?“
— „Nem vótam bitz én „tinsuram“, hanem hát két évig jártam a V... i nyomdába, most mán szeretnék „szobajány“ lenni.“

— „Értem... Tudom... Tudom!“
Osztán tovább meutem.

Ártatlan, falusi egyszerűségbe öltözött kis jány mellett állottam meg.
(Ézt mán nem azir imem meg, hogy kedves ecsem az újságjába kitegye, mint a többi leveleimet, hanem azir, hogy kőztünk m a r a d t d o l o g m a r a g y o k á m.)

— „Ejnye kedves tubiczám!... ippen ijen „kis jányra“ vóna nekem szükségem.“
— „Hát itt vónék én „őreg ur!“
Azt hallottam úgy is a szomszédunk jányátul, hogy: „őreg uraknál“ nem ippen r o s z d o l o g s z ö g á l a t o t v a l l a l u .“

— „Mit beszélsz te?... Hogy mondat te?... „Őreg ur“ a hetvenhetedik szip apád lelke; hát vak vagy, vagy nem látod, hogy egy szál ősz sincs sem hajam, sem szaká-lamban, azután meg a b a j u s z o m u g y á l l , mint vájzsi bika szarva?... No... no! ne „izelj“ mán no!... hát menniért állaszsz hozzám?“

Mig így alkudoztunk, hát ott settenkedett hol hátunk megett, hol előttünk egy tisztességesen ötözött asszony, a ki az én falusi egyszerűségemre ugyancsak nizegetett. — S diktum faktum kedves ecsem. minek beszélgettem ojan soká, hát csak bion nem szegődött hozzám a bauga kis falusi jány, hanem hát a mondottam asszony fogadta meg második magával együtt. Kakas rugja meg a dógát, gyanusnak tecczett előttem az egész mesterség; mer hát az asszonyt úgy „fél-meddig“ magam is ismertem; de meg Szájátáti konstábler barátom is eszméri s még se szólott neki csak egy árva szó se, pedig ott ácsorgott minditig, mig egyeztünk. — Elig a hozzá kedves ecsem, hogy hát bion hibáznak azok a „cseléd javitó“ intézetek, még se igen lehet becsületes cselédhe jutni. — Hanem hát majd kitanalóm én az dolognak a „bibéji“ a jövő vasárnap, osztán ezzel együtt elmondom azt is, hogy hát hogy jártam a boldogult feleségem idejibe egy

cseléd-jányommal. — Az igaz, hogy azt nem Hermány barátom recommendáta, — mer hát mán a tuggyra az én izlisemet — hanem magam fogadtam magamnak s így osztán nem okolhattam mást, mint ides magam magamat.

Elromlott a világ kedves ecsem. Ucczsa hozsztat nem lehet jót látni és hallani; mer még a legkisebb gyermek is azt danolja, hogy:

„Nincs menyország, se pokol,
Még a pap is udvarol!“
Igaz bí a, tegnap vasárnap vót és így elmentem a „bétániai“ új papot meghallgatni. Majd irok erről is valamit.

Addig is — jögissiget kíván

Tippan Tóbiás.

— **A tornaegylet gyalogversenye** tegnap ment végbe, az idő annyiban kedvezett, hogy nem volt meleg és az út jó volt. Versenyter a debreczeni nagyetplomtól a B-Ujfalu város-házáig, a mely 4 mérföld és 3116 öl vagyis 36 kilométer és 248 méter. A versenyter begyaloglására maximum 5 óra és 40 perc volt kitűzve Pontban 5 órakor indultak meg a versenyzők, számszerint tizenegyen, még pedig Kovács János, Matolcsi István, Kovács Endre, Csáky Béla, Bay Ferencz, Nagy Gyula, Tóth István, Szutor Ferencz, Peley József, Kovács Lajos, Tóth Gergely. Mint versenyzőket kísértek Nagy Ferencz, Dr. Legányi Gyula, Holvay Gyula és Kozma Zsigmond a tornaegylet titkára. A vezetést már a városon kívül Tóth Gergely kezdte és vezetett az egész verseny-terén mindvégig, erős küzdelme az utána nyomuló Kovács Jánossal volt, ki kisebb nagyobb távolságban követte de utól nem érte. A versenyzők közül már a fele uton őt képtelen volt a további gyaloglásra, ezek felvetettek a kocsikra. Hatan értek a kitűzött célra, még pedig mindnyájan jóval a meghatározott 5 óra 40 percen belül, egyikőjük sem volt kimerülve csak az elsőnek beérkezett Tóth Gergely és ez sem a fáradság miatt, hanem a küzdelem folytán, mely közte és a másodiknak beérkezett Kovács János között kifejlődött. A b-ujfalu tüzoltóegylet és a nagyszámu közönség ünnepelesen üdvözölte a versenyzőket, minden egyes versenyzőt megérkeztekor czigányzene fogadta. Az elsőnek beérkezett Tóth Gergely 4 óra 31 perc alatt tette meg az utat, második Kovács János 4 óra 33 perc, harmadik Peley József 4 óra 46 perc, negyedik Csáky Béla 4 óra 50 perc, ötödik Szutor Ferencz 5 óra 6 perc, hatodik Bay Ferencz 5 óra 15 perc. A pályadíjak kiosztása után az egész társaság Karakas b-ujfalu tüzoltó főparancsnok ur vendégszerető házá-nál villásreggelizett és délután 5 órakor tánczra kerekedtek a versenyzők az ujfalu szépnem-mel a városháza nagytermében, mintha csak félóra kis sétát tettek volna és mulattak jó kedvel regelig.

— **A czári koronázást** semmi politikai tett követni nem fogja. A koronázás után a czár csupán ki fog tüntetni, s ki fog nevezni egyeseket, többek között Gierst kan-czellárrá. A roskolnik felekezete vallás-szabadságot nyer, s a czár r e s z b e n a m-nescziát fog gyakorolni. Az orosz kül-vagy belpolitikájában semmi változás történni nem fog.

— **A csángó magyar egyesület** megbizta Bánffy Béla gróft, hogy a betelepített csángók helyzetének tanulmányozása végett a helyszí-nére utazzék; hasonlóképen megbizta a leuta-zással dr. Fekete Zsigmond mérnököt és országyűlési képviselőt is. Ez utóbbi a dunai tölteseket fogja megvizsgálni, hogy konstátálja vajjon alkalmasak-e ezek a töltesek arra, hogy áradás esetén a betelepített csángókat meg-védjék az árvízveszély ellen.

A »DEBRECZEN« TÁRCZÁJA.

Urak, hölgyek — és szivarok.

A napokban ezen kérdést intézték valamelyik lap szerkesztőségéhez, illik-e a nőknek szivarozni?

Hogy a válasz mindenkinek kedvére való legyen, legjobb a következő adomást fölemlíteni. Egy fiatal káplán egyszer azt kérdezte plebánosától, hogy bójt alkalmával megengedhető-e a tojás evés, miután tulajdonképen a tojások csibeket tartalmaznak, a mi pedig — hus. A plebánus így szolt: „Én az ön helyében nem enném!“ — De hisz ön épen a legutóbbi pénteken evett salátát tojással? — Édes barátom, helyzetünk között lényeges különbség van.

— Ugyan mi — kérdi a káplán csodálkozva:
— Én nem kérdezem!
Mint minden adoma és tréfa, úgy talán ez is tartalmaz egy csöpp igazságot.

A ki nem kérdez, az ha téved is, legalább a látszat az ő részén van; mert gondolhatta, hogy úgy jó és helyes, a mint ő tette.

Hanem ez már nem szól azokról, a kik kételkednek. Azt hiszem, hogy erkölcsi szempontból senki sem tilthatja a nőknek a szivarozást; de egészen bizonyosan állithatom, hogy oly nő ki kérdi, illik-e szivarozni, ne szivarozzék! „In dubiis abstine“ nem tudom, jó helyen idézem-e? Miután nem tudok latinul; de ha nem csodálom, azt jelenti „tartózkodj attól, a miben kétkezd,“ s így a kérdésben már felelet rejlik.

Vannak hölgyek, kik misem kérdeznak, hanem minden étkezés után sans gene, vagy

engedelmeskedünk. A modern világ bármennyire is érti ezen ellenállhatlan ösztönt élvezetté finomítani, mindamellett az evés és ivás, akár hogy adózunk is neki, hasonlít a hiéna és farkashoz, melyek ordítanak, ha ingerelteknek. — Persze föllehet hozni ellenvetésül, hogy az természetesi szükség, hogy egy is mondja a kissé „spitzes“ kántor Szigligeti egyik legjobb darabjában, ha csak addig iszom, mig szomjas vagyok, miben különbözöm az ok-talan állattól? E satyrának igaza van a ré-szegegre nézve: de az ivásban igazat adok a kántornak; az embernek előjoga van rá, hogy szomjassága fölött is igyek élvezetből (!) a mivel az állat nem bír; hisz különben még egy szomorú előjoga is van az embernek — a gondoskodás. Annál inkább joga van tehát a dohányzásra, mely se nem szegít, se el nem tompít. — Egy pohár champagnit, egy szép ruha, szarvasgomba pástétom, gyémánt függő többször végzettségé vált már valakinek az erényére; de hogy egy cigaretté miatt bot-lott volna meg valaki; azt még Pouson du Terailtól se hallottam, pedig ott sok minden megtörtént. Erzen szempontban igazat adok azoknak, kik erkölcs tekintetében semmi meg-rovadót sem találnak a szivarozásban, — az ellene prédikálóknak nevetve említk Jakab angol királyt, a ki tudvalevőleg a dohányzást még férfiaknál is ördögi múnék tartotta.

De egészen máskép áll a dolog illem tekintetében, a mi illik, az különös, nehezen megállapítható álláspont. Az egyszerű profanus és szent illó a mit mindenki tesz; és e „min-denki“ alatt mivel kivételek mindenütt létez-nek a többség értendő. Mi a többség? a mi divat! Van olyan divat, mely eleinte nevetés-egés és boszontónak tűnik föl; ösztönszerűleg érezzük, hogy nem szép s talán nem is illő;

két hónap- nek, mert lehet rut, de soha tetlenül egy nő.
Ha szivarozni tisztelt b névszerint szemérméte oldalon lát szivarozásá- vatba jönné- melyek ált-
Miköz- fésüködik, surában, b De szivar- hölgye a tá boglya-kem- vauyunk. E- vat a szí- megjelölő- main előke- és fél világ- És alsó r- nők; a kö- Hanem azé- fiatal leány- minthogy u bizonyítja- nyilvánosan mit nyilván- rolja azt k- En ő- győződve, - hogy a lem- egyikünkne

